

RAPPORT ANNUAL 1999/00

1. Introducziun

Ils 16 da matg 1997 han 32 commembers fundau sin iniziativa da Bruno Berther, Tarcisi Hendry ed André Schmid il Forum cultural Tujetsch. La fundaziun ha carmalau differents ulteriurs adherents dalla cultura da separticipar cun interess per la cultura da nossa vallada. Treis onns ei in cuort temps – tonaton havein nus contonschiu gia differents success. Il pensum principal san ins denton buca miserar cun singuls projects, pertgei ch'ei setracta da svegliar igl interess per la cultura ed era sensibilisar la glieud persuerter.

Nus sperein da saver continuar cun nossa lavur cun igl agid d'in e scadin per aschia saver esser inagada satisfatgs dil contonschiu. Nus tuts essan dumandai!

2. Ruina da Putnengia

Ina grupp dil schurmetg civil ha uonn continuau cun la lavur da preparaziun per las lavurs da manteniment dalla ruina. Cun grond interess ed entusiassem han ins en emprema lingia cuvretg giu parts dalla ruina per schurmegiar talas encunter mal'auras, neiv ed auas che schelan e donnegieschan consequentamein igl existent. Tier las lavurs da scavament han ins era uonn fatg differents anfladas, specialmein ossa, utensils, nuvs etc. Tutta tocca vegn intercuretga dallas instanzas cantunales.

Sper las lavurs dil schurmetg civil ha la suprastanza dil forum incaricau igl enonuschent architect dr. Lukas Högl da Turitg d'elaborar in preproject per la restauraziun dalla Ruina da Putnengia. Dr. Högl ha planisau e survigilau differents restauraziuns, denter auter era il casti da Mun s. Gieri a Uors. Il preproject ei avon maun e vegn presentaus a caschun da nossa radunonza generala.

Tenor varianta cuosta la restauraziun ca. 200'000.00 francs. Il cantun sustegn quei project cun 20% dils cuosts. Las lavurs da preparaziun sespruein nus da saver continuar cun il schurmetg civil. Nus sperein da saver perschuer las autoritads communalas ed era la populaziun per ina sanaziun dalla ruina. Ei setracta dalla emprema ruina sper il Reinanteriur ed era da nossa suleta ruina en Tujetsch.

3. Crusch Zarcuns

La crusch vid la casa dalla famiglia Stefania Schmid-Monn a Zarcuns regorda dalla disgrazia digl onn 1749. La gronda lavina a Rueras ha purtau grond tristezia e destrucziun. Buca meins che 25 personas han anflau la mort. Da Sedun anora han ins vuliu segidar cun ils pertuccai. Sin via a Rueras ei la grupp d'agid vegnida tschaffada d'ina lavina da l'Ondadusa. La crusch regorda vid ils disgraziai che han vuliu segidar cun ils da Rueras.

La crusch ei en in schliet stan e va plaunsiu en decadenza. Il Forum cultural Tujetsch ha decidiu da restaurir la crusch, quei che vegn era susteniu e beneventau dils vischins da Zarcuns. Il schurmetg civil ei segidaus tier la demontascha dalla crusch e las Pendicularas Sedrun/Rueras SA han surpriu il transport ad Andeer. Avon il proxim unviern quintein nus da saver montar danovamein la crusch restaurida. Ils cuosts semovan entuorn 5'000.00 francs.

4. Presentaziun cudisch „Milo e Simon"

Sin damonda da Cornelia Monn-Casanova havein nus en collaboraziun organisau la presentaziun dil cudisch „Milo e Simon" a Tujetsch. L'ovra litterara da Cornelia ha cumpigliau in roman cun temas actuals d'ozildi. All'invitaziun dils 1 d'october 1999 tier la presentaziun e prelecziun dil cudisch ha in grond publicum dau suatientscha. L'ustria e la sala dil hotel Krüzli eran emplen.

Sco mentur ha Augustin Manetsch funcziunau sin moda fetg simpatica. El ha buca mo fatg il lectorat, mobein era gidau tras siu giudicat positiv alla realisaziun ed accumpignau beinvulentamein tras las diversas prelecziuns. Denter las declaronzas ed ils commentaris dil mentur ha l'autura adina puspei entretschau parts da sia ovra. Quels ein mintgamai vegni enramai da cuortas produczziuns musicalas dil cantatur Curdin Brugger.

Ils publicum ha schau plascher, fatg applaus e survegniu gust da leger l'entira ovra. Alla Cornelia gratulein nus cordialmein per sia ovra che mereta gronda renconuschientscha e respect. Buna cuntinuaziun!

5. Pia memora da Franzestg Berther

Ils 23 da fenadur 2000 havein nus intervegniu dalla mort da nies convischin Franzestg Berther. Els ei

adina s'interessaus per la cultura da nosa vallada. Aunc ell'aulta vegliadetga ha el ediu quater cudischs che pertuccan nosa vischnaunca e nos vischins. Adina puspei ha el scret ellas gasettas e sefatschentaus dalla cultura e temas actuals. Sper il scriver ha el era rimnau da tuttas uisas da cudischs, produzioni, documents etc.

Ina personalitad cun in caracter special ha priu comiau dalla veta terrestre. Sias reminiscenzas vegnan denton a restar a nus perpeten. La cultura ha mo lu ina muntada, sch'ella vegn era vivida. Il Franzestg ha viviu intensivamein cun e per la cultura. El ruaussi en pasch.

6. Gratulaziun a Vic Hendry sils 80

Ils 19. d'ost 2000 ha il Vic astgau festivar siu 80avel natalezi. Ella biala vegliadetgna dad 80 onns eis el aunc adina plein forza cun in spert aviert per novas caussas. Insumma negin che dess al Vic sia vegliadetgna. Regularmein entaupia ins el sin via en discuors denter ils ses - ils da Tujetsch. Ils davos dis eis el vegnius honoraus da differentas varts. In'autur cun ina ovra immensa - in dils gronds denter ils auturs romontschs. Che quella ovra ei buca mo daventada ord spir pissiun per la litteratura, na ei drova ina certa direzia e disciplina persunala, secapescha buca da sesez. Segiramein fuss ei stau pli sempel da trer mintgaton la faultsch el canvau. Il Vic ha dentona dina agiu tenor il proverb: Nua ch'ei dat ina veglia dat ei era ina via.

Car Vic - il Forum cultural Tujetsch gratulescha a Ti da cor e gaivischa aunc biars onns da buna sanadad e forza spirtala. Surtut giavischein nus a Ti bia cuntentientscha e satisfacziun ella veta da mintgadi. Nus sperein sin in bien seveser en Tia biala patria, ella Val Tujetsch.

In onn ei prest vargaus. Ella prescha d'ozildi eis ei grev d'anflar il temps per caussas che parran sin l'emprema egliada d'esser da pintga muntada. Tonaton savein nus adina puspei constatar che la populaziun ha grond interess per ils fatgs culturals e sustegn il Forum cultural Tujetsch moralmein e finanzialmein. Nus essan silla dretga via.

Alla fin da nies rapport s'auda ei d'engraziar a tuts ch'ei sin ina moda ni l'otra segidai e s'engaschai per ils fatgs culturals en nosa vischnaunca. Cun grond entusiassem e plascher havein nus gia priu enta maun il niev onn.

Forum cultural Tujetsch
la suprastonza